

Häädemeeste valla 2023. aasta eelarve seletuskiri

II lugemiseks vallavolikogus veebruaris 2022

Häädemeeste valla 2023. aasta eelarve seletuskirja koostamise aluseks on valla põhimäärus, arengukava, ühinemisleping, eelarvestrateegia, kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus ja kohaliku omavalitsuste korralduse seadus. Valla eelarve koostamise ja menetlemise kord on sätestatud Häädemeeste valla põhimääruses. Valla arengukava periood on 2022 - 2026. Valla eelarvestrateegia periood on 2023 - 2026. Häädemeeste valla arengukava ja eelarvestrateegia on vastu võetud Häädemeeste Vallavolikogu 13.10.2022 määrusega nr 17.

2023. aasta Häädemeeste valla eelarve eelnõu ja seletuskiri on koostatud koostöös hallatavate asutuste, struktuuriüksuste ning vallavalitsusega.

2012. aastast alates võetakse eelarvet koostades aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses ja selle rakendusaktides sätestatu. Valla eelarve on eelarveaasta põhitegevuse tulude, põhitegevuse kulude, investeerimistegevuse, finantseerimistegevuse ja likviidsete varade muutuse plaan koos täiendavate nõuete, volituste ja informatsiooniga, mis on aluseks vastava aasta tegevuste finantseerimisele.

Eelarve peab olema kooskõlas valla eelarvestrateegiaga.

Kõik KOV üksused läksid tekkepõhisele eelarvestamisele üle 2019. aastast, Häädemeeste vald alustas tekkepõhise eelarvega 2017. aastal.

Eelarve koostatakse tekkepõhiselt – tehingud kajastatakse vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse. Eelarve peab olema tasakaalus, st põhitegevuse tulud ja põhitegevuse kulud peavad olema tasakaalus, neile liidetakse investeerimistegevuse eelarveosa ja finantseerimistegevuse eelarveosa kogusumma ning likviidsete varade muutus, mis kokku teeb eelarve tulemi. Eelarve on tasakaalus, kui eelarve tulem võrdub nulliga.

Valla eelarveaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril. Eelarve eelnõu, vastuvõetud eelarve, eelarve muudatused ja lisaelarved avalikustatakse. Eelarve jõustub eelarveaasta algusest. Eelarve ja kogu seletuskiri on koostatud eurodes.

Vallavalitsus esitab hiljemalt üks kuu enne eelarveaasta algust eelarve eelnõu koos lisadega vallavolikogule. Eelarve eelnõule lisatakse vastavalt seadusele seletuskiri andmetega eelmise eelarveaasta tegelike, käesolevaks eelarveaastaks määratud ja eelseisvaks eelarveaastaks kavandatud tulude ja kulude kohta vastavalt nende liigendusele ning antud ülevaade investeerimis- ja finantseerimistegevusest.

2023. aasta eelarve koostamisel on arvestatud riigi majanduse hetkeolukorda ja ametlikke majandusprognoose järgmiseks aastaks. Olulisem neist on Rahandusministeeriumi poolt koostatud suvine majandusprognoos. Valla jaoks on prognooside koostamisel olulised näitajad:

- riigisektori, sh omavalitsuste eelarve osakaalu vähenemine SKP- st;
- riigi, sh omavalitsuste netovõlakooormuse dünaamika prognoosid;
- tööhõive kasvuprognoosid;
- keskmise palga ja sellest tulenevalt tulumaksu kasvu prognoosid;
- hinnaindeksite ja inflatsiooni näitajate dünaamika.

Rahandusministeeriumi 2022. aasta suvine majandusprognosis.

Majanduse põhinäitajad (%)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
SKP reaalkasv	8,3	1,0	0,5	3,0	2,5	2,0
Tarbijahinnaindeksi muutus (inflatsioon)	4,6	19,5	6,7	1,0	1,5	1,9
Tööhõive kasv	-0,5	2,2	-0,3	0,0	0,0	-0,2
Töötuse määr	6,1	6,0	6,4	6,1	6,0	6,0
Keskmise palga reaalkasv	2,1	-7,1	0,7	3,9	3,0	2,6
Keskmine palk (euro)	1 548	1 718	1 845	1 936	2 026	2 117
Keskmise palga nominaalkasv	6,8	11,0	7,4	5,0	4,6	4,5

* Sisemajanduse koguprodukt on residentide toodetud lisandväärtuste summa kogu rahva majanduse ulatuses.

*Inflatsioon on raha väärtuse langemine, millest tulenevalt tõuseb kaupade või teenuste hinnatase. Hinnataseme tõus näitab raha reaalse ostujõu vähenemist. Peamine inflatsiooni mõõtmise vahend on inflatsioonimäär, mis mõõdab aasta jooksul hinnaindeksis toimunud muutust protsentides. Eestis mõõdab tarbijahindade inflatsiooni [Statistikaamet](#), kes avaldab igakuiselt andmed [tarbijahinnaindeksi](#) ning selle osakomponentide muutuste kohta.

*Tarbijahinnaindeks iseloomustab tarbekaupade ja teenuste hinnamuutust.

*Tööhõive määr on hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.

*Tööjõud on isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised töötama ehk hõivatute ja töötute summa.

*Hõivatatu on isik, kes uuritava perioodil töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena, töötas pereettevõttes või oma talus otsese tasuta või ajutiselt ei töötanud, tarbijahinnaindeks on indeks, mis iseloomustab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.

*Keskmine palk on tegelikult töötatud ja mittetöötatud aja eest makstav tasu, mis on jagatud täistööajale taandatud töötajate keskmise arvuga.

EELRVEOSADE JAOTUS

Vallaelarve koondtabel (2023 vs 2022)

TULU KOOD	PÕHITEGEVUSE TULUD	2023 eelarve	2022 eelarve	2023 vs 2022	2023 vs 2022 %
30	Maksutulud	5 160 120	4 383 730	776 390	17,7
3000	Füüsilise isiku tulumaks	4 933 020	4 156 630	776 390	18,7
3030	Maamaks	220 600	220 600	0	0,0
3044	Reklaamimaks	6 500	6 500	0	0,0
32	Kaupade ja teenuste müük	1 512 745	1 135 802	376 943	33,2
320	Riigilõivud	11 500	11 500	0	0,0
3220	Laekumised haridusasutuste majandustegevusest	303 310	224 439	78 871	35,1
3221	Laekumised kultuuriasutuste majandustegevusest	6 500	3 700	2 800	75,7
3222	Laekumised spordiasutuste majandustegevusest	4 000	9 600	-5 600	-58,3
3224	Laekumised sotsiaalasutuste majandustegevusest	1 142 245	841 373	300 872	35,8
3225	Laekumised elamu-ja kommunaalmajandustegevusest	3 500	3 500	0	0,0
3229	Laekumised üldvalitsemisasutuste majandustegevusest	1 000	1 000	0	0,0
3233	Üüri- ja renditulud	4 000	4 000	0	0,0
3237	Laekumised õiguste müügist	35 190	35 190	0	0,0
3238	Muu toodete ja teenuste müük	1 500	1 500	0	0,0
35	Saadud toetused	3 788 262	3 482 641	305 621	8,8
3500	Sihtotstarbelised toetused	180 535	309 196	-128 661	-41,6
3520	Mittesihtotstarbelised toetused	3 597 509	3 062 537	534 972	17,5
3521	Saadud tegevustoetused	10 218	110 908	-100 690	-90,8
38	Muud tulud	90 000	32 000	58 000	181,3
3825	Laekumised vee erikasutusest	90 000	32 000	58 000	181,3
	PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU	10 551 127	9 034 173	1 516 954	16,8
KULU KOOD	PÕHITEGEVUSE KULUD				
40,41,45	Antud toetused, eraldised	710 939	792 164	-81 225	-10,3
50	Personalikulud	6 086 570	5 135 533	951 037	18,5
55	Muud tegevuskulud	3 103 792	2 667 259	436 533	16,4
60	Muud kulud (reservfond, riigilõivud)	130 600	6 165	124 435	2 018,4
	PÕHITEGEVUSE KULUD KOKKU	10 031 901	8 601 121	1 430 780	16,6
	PÕHITEGEVUSE TULEM	519 226	433 052	86 174	19,9
KOOD	INVESTEERIMISTEGEVUS				
1551	Materiaalsete varade soetamine ja renoveerimine	-1 690 781	-1 260 416	-430 365	34,1
1501	Osaluste soetus	-124 640		-124 640	0,0
3502	Sihtotstarbelised toetused põhivara soetuseks	601 858	663 034	-61 176	-9,2
381	Põhivara müük	691 000	105 000	586 000	0,0
4502	Sihtotstarbelised eraldised põhivara soetuseks	-581 766	-641 506	59 740	-9,3

655	Finantstulu	100	100	0	0,0
655	Intressi- ja viivisetulud	100	100	0	0,0
650	Intressikulu	-161 200	-51 200	-110 000	214,8
650	Laenude intressid ja muud intressikulud	-161 200	-57 700	-103 500	179,4
	INVESTEERIMISTEGEVUS KOKKU	-1 265 429	-1 191 488	-73 941	6,2
	EELARVE TULEM (põhi- ja investeerimistegevuse) +/-	-746 203	-758 436	12 233	-1,6
KOOD	FINANTSEERIMISTEGEVUS				
20.5.	Kohustuste võtmine (+)	0	600 000	-600 000	-100,0
20.6.	Kohustuste tasumine (-)	502 937	426 000	76 937	18,1
	FINANTSEERIMISTEGEVUS KOKKU	-502 937	174 000	-676 937	-389,0
1001	LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS (+suurenemine, -vähenemine)	-1 249 140	-584 436	-664 704	113,7
	EELARVE KULUD (põhitegevuse kulud, investeerimistegevus)				
KOOD	TEGEVUSALA				
01	Üldised valitsussektori teenused	1 400 046	1 154 618	245 428	21,3
01111	Vallavolikogu	54 715	52 715	2 000	3,8
01112	Vallavalitsus	918 785	933 078	-14 293	-1,5
01114	Reservfond	130 000	5 565	124 435	100,0
01600	Muud üldised valitsussektori teenused (Valimised)	15 106	0	15 106	0,0
01700	Valitsussektori võla teenindamine	161 200	57 700	103 500	179,4
01800	Üldiseloomuga ülekanded valitsussektoris	120 240	105 560	14 680	13,9
03	Avalik kord ja julgeolek	0	2 697	-2 697	0,0
03100	Politsei	0	2 697	-2 697	0,0
04	Majandus	686 495	662 390	24 105	3,6
04210	Maakorraldus	32 800	12 800	20 000	156,3
04510	Teede ehitus ,remont	500 540	522 231	-21 691	-4,2
04512	Ühistranspordi korraldamine	63 000	57 059	5 941	10,4
04520	Veetransport	500	1 000	-500	0,0
04710	Kaubandus	1 000	1 500	-500	-33,3
04730	Turism	46 455	8 000	38 455	480,7
04740	Üldmajanduslikud arendusprojektid(territoriaalne planeerimine)	34 000	45 000	-11 000	100,0
04900	Muu majandus	8 200	14 800	-6 600	-44,6
05	Keskkonnakaitse	396 725	373 751	22 974	6,1
05100	Jäätmekäitlus	11 700	11 700	0	0,0
05101	Avalike alade puhastus	385 025	362 051	22 974	6,3
06	Elamu-ja kommunaalmajandus	569 731	500 361	69 370	13,9
06300	Veevarustus	407 406	322 474	84 932	26,3
06400	Tänavavalgustus	90 600	66 000	24 600	37,3
06605	Muu elamu-ja kommunaalmajandus	71 725	111 887	-40 162	-35,9
07	Tervishoid	59 523	75 690	-16 167	-21,4
07600	Muu tervishoid	59 523	75 690	-16 167	-21,4
08	Vaba-aeg ,kultuur ja regioon	903 617	800 677	102 940	12,9
08102	Sporditegevus	293 614	279 426	14 188	5,1

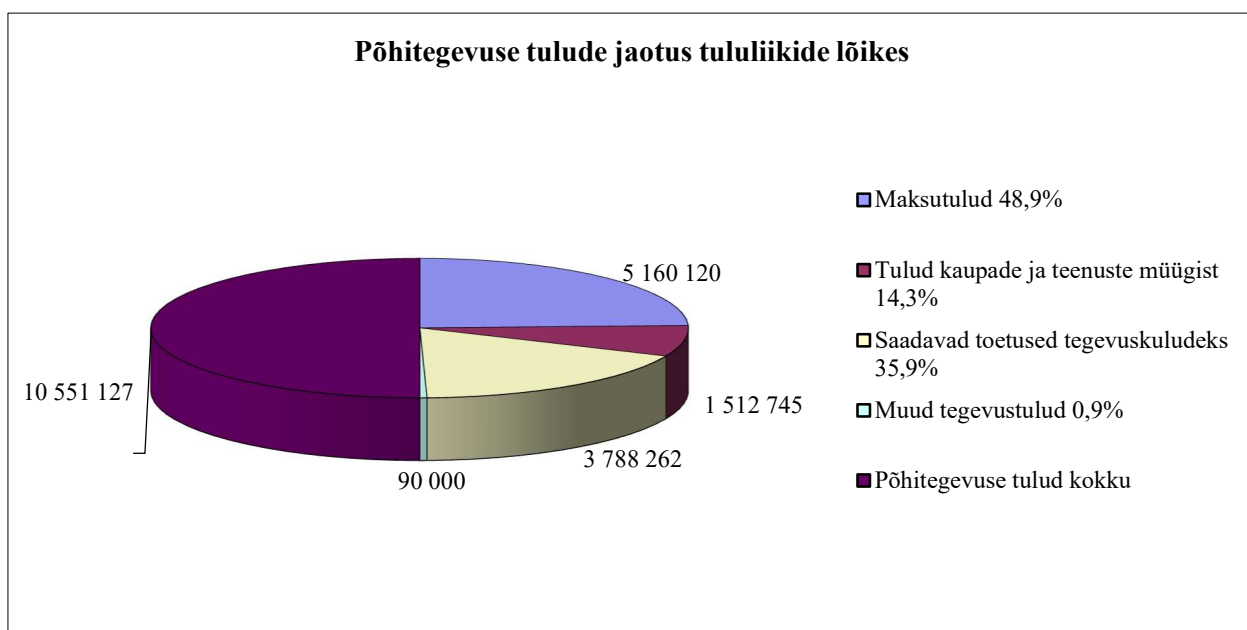
08107	Noorsootöö ja noortekeskused	27 500	23 192	4 308	18,6
08201	Raamatukogud	175 653	164 375	11 278	6,9
08202	Rahva-ja kultuurimajad	316 898	250 697	66 201	26,4
08203	Muuseum	34 402	26 087	8 315	31,9
08207	Muinsuskaitse (Pätsi plats)	1 000	1 000	0	0,0
08300	Ringhäälingu-ja kirjastamisteenused	22 750	22 000	750	3,4
08600	Muu vabaaeg, kultuur ,religioon	31 800	33 900	-2 100	-6,2
09	Haridus	6 724 879	5 464 272	1 260 607	23,1
09110	Alusharidus	2 795 620	2 260 587	535 033	23,7
09212	Põhiharidus/Põhikoolid	3 181 769	2 598 954	582 815	22,4
09213	Üldkeskhariduse otsekulud	100 820	88 960	11 860	13,3
09510	Noorte huviharidus ja huvitegevus	340 889	278 047	62 842	22,6
09600	Koolitransport	50 000	15 000	35 000	233,3
09601	Koolitoit	240 781	209 615	31 166	14,9
09800	Muu haridus	15 000	13 109	1 891	14,4
10	Sotsiaalne kaitse	1 849 272	1 526 287	322 985	21,2
10121	Puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	225 770	142 907	82 863	58,0
10200	Hooldekodu	998 629	808 813	189 816	23,5
10201	Muu eakate sotsiaalne kaitse	189 500	115 500	74 000	64,1
10400	Asendus-ja järelhooldus	26 135	26 135	0	0,0
10402	Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse	105 510	172 384	-66 874	-38,8
10600	Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele	0	7 018	-7 018	-100,0
10700	Riskirühmade sotsiaalasutused	13 700	12 240	1 460	11,9
10701	Riiklik toimetulekutoetus	98 660	141 392	-42 732	-30,2
10702	Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse	23 093	37 753	-14 660	-38,8
10900	Muu sotsiaalne kaitse	168 275	62 145	106 130	170,8
	EELARVE KULUD (põhitegevuse kulud ,investeeringustegevus) KOKKU	12 590 288	10 560 743	2 029 545	19,2

EELARVE PÕHITEGEVUSE TULUD

Häädemeeste valla 2023. aasta eelarve põhitegevuse tulude prognoositav maht on planeeritud **10 551,1** tuhat eurot. Põhitegevuse tulud moodustavad valla 2023. aasta eelarve tulude kogumahust suure enamuse ja nende hulgas omakorda on suurima osakaaluga maksutulud, moodustades 48,9%.

Põhitegevuse tulude jaotus tululiikide lõike (eurodes):

30	Maksutulud	5 160 120
32	Kaupade ja teenuste müük	1 512 745
35	Saadud toetused	3 788 262
38	Muud tulud	90 000
	Tulud kokku	10 551 127

Põhitegevuse tulud:

- **Maksutulud**

Maksud jagunevad riiklikeks ja kohalikeks maksudeks, kuid eelarve struktuuris eraldi vastavat liigendust ei kasutata. Riiklikud maksud on füüsilise isiku tulumaks ja maamaks ning kohalikud maksud Häädemeeste vallas – reklaamimaks. Maksude laekumist reguleerib maksukorralduse seadus.

Füüsilise isiku tulumaksu laekumise prognoos on **4 933,0** tuhat eurot.

Füüsilise isiku tulumaksu laekumist reguleerivad tulumaksuseadus ja füüsilise isiku tulumaksu kohalikele omavalitsusüksustele eraldamise kord. Tulumaksu laekumist mõjutab maksumaksjate arv, brutosissetulek ja riigi poolt igal aastal omavalitsustele kehtestatav tulumaksu laekumise määr.

Kohalikele omavalitsustele eraldatava füüsilise isiku tulumaksu osa arvestuse aluseks on 11,96% valla territooriumile vastava kalendriaasta 1. jaanuari seisuga registreeritud isikutelt laekunud üksikisiku brutotulust. 2023. aastal laekub kohalikule omavalitsusele 11,96% valla maksumaksja väljateenitud brutotulust. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine moodustab põhitegevuse tuludest 47,5%.

Tulumaksu arvutuse aluseks on prognoositav brutotulu saajate arv ja keskmine brutotulu kuus (eurodes):

Näitajad	2019	2020	2021	2022	2023 eelarve*
Elanike arv aasta lõpu seisuga	4896	4912	4909	4986	5043
<i>Elanike arvu muutus</i>	<i>-45</i>	<i>16</i>	<i>-3</i>	<i>77</i>	<i>57</i>
Maksumaksjate arv (Rahandusministeerium)	2235	2219	2264	2377	2377
Maksumaksjate arvu muutus	55	-16	44	113	0
Väljamaksed füüsilistele isikutele	30 438 684	31 508 813	33 121 405	37 501 672	41 245 987
Palgatöötaja keskmine brutotulu kuus (Statistikaamet)	1194	1222	1282	0	0
<i>Eesti keskmine</i>	<i>1317</i>	<i>1380</i>	<i>1547</i>	<i>1655</i>	<i>0</i>
Tulumaksu laekumine	3 706 187	3 768 454	3 961 320	4 567 611	4 933 020
Tulumaksu laekumise kasv	10%	2%	5%	15%	8%
Tulumaksu eraldamise %	11,93%	11,96%	11,96%	11,96%	11,96%
Muutus eelneva aastaga	326 603	62 267	192 866	606 291	365 409

*prognoos/plaan

Vastavalt 2023. aasta eelarve koostamise lähtetingimustele lähtutakse 2022. aasta tasemest. 2023. aasta laekumine on planeeritud 2022. aasta laekumise tasemel. Arvestades majandusprognooside konservatiivsust, koroonaviirust ja elanike arvu suurenemist, ei prognoosita ka valla 2023. aasta eelarves erakorralist tulumaksu tõusu.

Maamaksu laekumise mahuks on 2023. aastaks planeeritud **220,6** tuhat eurot.

See tuleneb Häädemeeste Vallavolikogu 25. oktoobri 2018. aasta määrusest nr 29, mis kehtestab maamaksumääraks 2,5% maa maksustamishinnast aastas. Põllumajanduses kasutuses oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa maamaksumääraks on 2,0% maa maksustamise hinnast aastas. **Maamaksu laekumine** on olnud viimastel aastatel stabiilne ja korrapärane vastavalt maksu tähtaegadele. Maamaks moodustab eelarve põhitegevuse tulude mahust 2,1%.

Maamaksu laekumine aastate lõikes on järgmine:

Aasta	Laekumine (eurodes)
2019	223 946
2020	221 346
2021	216 326
2022	218 538
2023*	220 600

*prognoos/plaan

Reklaamimaksu määrus on kehtestatud Häädemeeste Vallavolikogu 25. oktoobri 2018.a määrusega nr 28. Reklaamimaksu laekumist on planeeritud **6,5 tuhat eurot**.

Reklaamimaksu laekumine aastate lõikes:

Aasta	Laekumine (eurodes)
2019	1 035
2020	4 286
2021	3 020
2022	3 510
2023*	6 500

*prognoos/plaan

- **Riigilõiv, kaupade ja teenuste müük**

Riigilõivu laekumist on planeeritud eelarvesse **11,5 tuhat eurot**.

Valla eelarvesse laekuvad riigilõivud vastavalt riigilõivuseadusele: ehitusseadustiku alusel tehtavate toimingute eest.

Laekumised haridusasutuste majandustegevusest on planeeritud 2023. aastaks summas **303,3 tuhat eurot**.

Tulu koosneb valla hallatavate haridusasutuste omatuludest, teistelt omavalitsustelt saadavast tulust, kui nende lapsed käivad Hädemeeste valla haridusasutustes.

Arvlemise piirsumma Vabariigi Valitsuse eelnõu kohaselt 2023. aastal on põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lõike 7 kohaselt 99 eurot õpilase kohta kuus.

Hädemeeste Vallavalitsuse määrusega kinnitatakse igal aastal munitsipaalkoolide ja lasteaedade **õpilaskoha tegevuskulu** arvestuslik maksumus järgmiseks aastaks, mis on aluseks arvlemisel teiste omavalitsustega. Käesolevas eelarves on kavandatud munitsipaalkoolide piirsummaks samuti 99 eurot õpilase kohta kuus.

Vanemate poolt osaliselt koolieelse lasteasutuste kulude tasumise määrad ja tasumise korra kinnitab volikogu, kehtiva määruse järgi on see 5% alampalgast (36,25 eurot), 4% alampalgast (29,00 eurot) alates teisest lapsest, kui lasteaias käib kaks last.

Lapse toidukulu lasteaias katab täies ulatuses lapsevanem. Toidukulu päevamaksumuse otsustab lasteasutuse hoolekogu ja kinnitab asutuse juht.

Valla lasteaedade toidupäeva maksumused on järgmised (eurodes):

Näitajad	Toidupäeva maksumus
Hädemeeste Lasteaed	2,45
Kabli Lasteaed	1,60
Uulu Lasteaed	1,90
Tahkuranna LAK	1,80

Haridusasutuste majandustegevusest laekumiste prognoos on järgmine (eurodes):

Näitajad	2020 täitmine	2021 täitmine	2022 täitmine	2023 eelarve
Laekumised haridusasutuste majandustegevusest				
Häädemeeste Muusikakool	9 746	10 360	10 739	10 800
Häädemeeste Lasteaed	21 549	24 860	34 711	51 245
Kabli Lasteaed	9 143	9 946	11 185	12 945
Uulu Lasteaed	34 351	38 018	50 980	59 655
Tahkuranna LAK	16 648	17 713	18 919	19 165
Häädemeeste Keskkool	13 304	12 963	19 422	12 000
Uulu Põhikool	5 634	6 257	7 626	6 500
Metsapöole Põhikool	771	1 670	872	1 000
Haridusteenus (teised OV-d)	79 814	82 873	107 394	130 000
Kokku	190 960	204 660	261 848	303 310

Laekumised kultuuriasutuste majandustegevusest on planeeritud 6,5 tuhat eurot.

Valla raamatukogude, Häädemeeste Muuseumi, Häädemeeste Huvikeskuse ja Treimani Rahvamaja tulud ruumide kasutusse andmisest ja ürituste piletitulu.

Näitajad	2020 täitmine	2021 täitmine	2022 täitmine	2023 eelarve
Laekumised kultuuriasutuste majandustegevusest				
Häädemeeste Huvikeskus	480	2 027	2 335	3 000
Treimani Rahvamaja	979	1 592	1 533	1 500
Häädemeeste Muuseum	0	100	1 233	2 000
Raamatukogud	46	14	19	0
Kokku	1 505	3 733	5 120	6 500

Laekumised spordiasutuste majandustegevusest on planeeritud 4,0 tuhat eurot.

Peamiselt Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuse tulud ruumide kasutusse andmisest ja ürituste piletitulu.

Näitajad	2020 täitmine	2021 täitmine	2022 täitmine	2023 eelarve
Laekumised spordiasutuste majandustegevusest				
Uulu KSK	2 675	3 797	13 066	4 000
Häädemeeste kultuur ja sport	0	2 300	0	0
Kokku	2 675	6 097	13 066	4 000

Laekumised sotsiaalasutuste majandustegevusest on planeeritud 1142,3 tuhat eurot.

Häädemeeste Eakate Kodu omatulud teenuste osutamise ja ravimite eest summas 1111,3 tuhat eurot. Eakate Kodus on arvestuses 1 kuu 68 hooldatavaga. Häädemeeste Eakate Kodu kohamaksu suurused on alates 01. aprillist 2023 alljärgnevad:

- 1. üldhooldusteenus tase 1** - madala hooldusvajadusega kliendile **1100 eurot**;
- 2. üldhooldusteenus tase 2** – keskmise hooldusvajadusega kliendile **1250 eurot**;
- 3. üldhooldusteenus tase 3** - kõrge hooldusvajadusega kliendile **1500 eurot**;
- 4. üldhooldusteenus tase 4** – väga kõrge hooldusvajadusega kliendile **1800 eurot** - rakendatakse uute klientide puhul..

Punktides 1 kuni 4 nimetatud kohamaksudele lisandub 200 eurot, kui klient kasutab üldhooldusteenust ühekohalises toas.

Punktides 1 kuni 4 nimetatud kohamaksudele lisanduvad üldhooldusteenusel viibiva isiku osas tehtud kulutused tema retseptiravimitele.

Erivajadustega inimeste riikliku hoolekande projekti toetus (Sotsiaalkindlustusamet) summas 22,1 tuhat eurot (4 inimest).

Avahooldusteenuse osutamine 2,4 tuhat eurot.

Puuetega inimeste transporditeenuse omaosalus 6,5 tuhat eurot.

Laekumised sotsiaalasutuste majandustegevusest (eurodes):

Näitajad	2020 eelarve	2021 täitmine	2022 täitmine	2023 eelarve
Häädemeeste Eakate Kodu	339 953	597 951	839 806	1 111 240
Sotsiaalteenused (avahooldus)	1 343	1 921	2 541	2 400
Erivajadustega inimeste projekt (Sotsiaalkindlustusamet)	22 112	21 037	0	0
Raske-ja sügava puudega laste teenuste arendamine (Sotsiaalkindlustusamet)	1 179	14 648	30 559	22 105
Puuetega inimeste sotsiaaltranspordi omaosalus	0	0	4 477	6 500
Kokku	364 587	635 557	877 383	1 142 245

Laekumised elamu-ja kommunaalmajanduse tegevusest summas **3,5 tuhat eurot** (Võiste ja Massiaru sotsiaalkorterid, Uulu korter, Häädemeeste Pärnu mnt 11-5 korter).

Laekumised üldvalitsemisasutuste majandustegevusest summas **1,0 tuhat eurot** on laekumised valla sõiduautode kasutamise eest, tasud reklaami avaldamise eest valla lehes.

Üüri- ja renditulud summas **4,0 tuhat eurot** sisaldavad vallale kuuluvate mitteeluruumide üürile andmisest saadavat tulu (Uulus ilutuba, juuksur, Häädemeestel Pärnu Haigla (kiirabi), Abiühing Üheksavägine, TÜ Kirje, M. Aasma).

Laekumised õiguste müügist all kajastatakse summas **35,2 tuhat eurot** hoonestusõiguse seadmise tasud OÜ-lt Jaagupi Sadama Arendus, OÜ-lt Golfer, AS- lt Tele 2 Eesti ja AS- lt Elisa Eesti.

Muu toodete ja teenuste müük all kajastatakse summas **1,5 tuhat eurot** elanike liitumistasude laekumine AS-lt Häädemeeste VK ning valitsemiseks mittevajalike varade müük.

Kaupade ja teenuste tulud summas **1512,8** tuhat eurot moodustavad eelarve põhitegevuse tulude mahust 14,3%.

- **Saadud toetused ja tegevustoetused**

Sihtotstarbelised ja antud toetused tegevuskuludeks summas **190,8 tuhat eurot:**

- koolipiimatoetus ja koolipuuviljatoetus 6,6 tuhat eurot PRIA -lt;
- Pärnu keskraamatukogult raamatute soetuseks 10,2 tuhat eurot;
- Sotsiaalprojekt „Imelised aastad“ 4,0 tuhat eurot;
- Päästeameti projektitoetus elanikele tuleohutuse parandamiseks 3,4 tuhat eurot;
- lasteaiaõpetajate koolitusraha toetus MTÜ-lt Pärnumaa Omavalitsuste Liit 0,9 tuhat eurot;

- kultuuritöötajate palgatoetus riigieelarvest (Uulu KSK ja Häädemeeste Huvikeskus) 3,0 tuhat eurot;
- Haridus-ja Teadusministeeriumilt uussisserändajate eesti keele õppeks (Häädemeeste Keskkool ja Metsapöole Põhikool) toetused summas 5,4 tuhat eurot;
- Eakate Kodu energiatõhususe projekt (RTK 2023) summas 98,8 tuhat eurot;
- Eesti-Läti programm 2023 (turismi koostöö) summas 33,2 tuhat eurot;
- Riigikogu kantselei (Riigikogu valimised) summas 15,1 tuhat eurot;
- Eesti Töötukassalt koolitustoetus Tahkuranna LAK -le summas 6,0 tuhat eurot;
- Häädemeeste Muuseumile projektitoetus "Interaktiivne audiosüsteem muuseumile" PRIA-lt summas 3,9 tuhat eurot;
- Projektitoetus PRIA-lt Tahkuranna LAK -le muuseumite külastusteks summas 0,3 tuhat eurot.

Eelarvesse on planeeritud need tulud, mille suhtes on eraldamise otsused tehtud. Hilisemad eraldised ja nende otsused lülitatakse eelarvesse nende laekumise ajalisel järjekorras. Selliseid eraldisi võib tulla nii riigieelarvest kui ka riigi sihtasutustelt ja mittetulundusühingutelt.

Tasandus-ja toetusfondi eraldised summas 3597,5 tuhat eurot on eelarves kajastatud vastavalt eelnõu koostamise ajal teadaolevatele andmetele.

Tasandus-ja toetusfondi jaotus ja võrdlusandmed (eurodes):

Näitajad	2019	2020	2021	2022	2023
Tasandus-ja toetusfond	2 419 224	2 603 269	2 729 625	3 062 175	3 597 509
Tasandusfondi eraldised	766 091	939 793	970 153	1 148 147	1 123 880
Toetusfondi eraldised					
eraldised haridus kuludeks	1 176 538	1 201 330	1 247 912	1 443 641	1 858 921
<i>sh</i> tööjõukulud (põhikool)	953 090	981 311	1 012 307	1 181 918	1 556 530
<i>sh</i> tööjõukulud (direktorid, õppealajuhatajad)	62 599	62 599	62 599	62 599	62 599
<i>sh</i> tööjõukulud (gümnaasium)	46 767	44 298	49 836	55 476	81 016
riigi eraldus kokku hariduse personalikuludeks	1 062 456	1 088 208	1 124 742	1 299 993	1 700 145
<i>sh</i> koolitus	6 786	6 786	6 786	6 786	6 786
<i>sh</i> õppevahendid	23 142	23 142	23 883	25 764	27 531
<i>sh</i> tõhustatud ja eritoe tegevuskuludeks	13 104	12 144	19 176	27 648	33 264
<i>sh</i> vahendid koolilõuna toetuseks	71 050	71 050	73 325	79 100	84 525
<i>sh</i> kultuurirahits	0	0	0	4 350	6 670
lasteaiapäetajate tööjõukulud	45 899	45 698	45 571	44 547	45 078
toimetulekutoetus	48 723	53 960	79 247	122 526	85 142
sündide ja surmade registrite korraldamise toetus	629	484	516	751	254
matusetootus	12 096	14 821	16 734	16 589	16 762
asendus-ja järelhooldusteenuse toetus	36 126	39 348	54 122	0	0
raske-ja sügava puudega lastele abi osutamise toetus	6 474	7 246	8 387	9 849	9 538

huvihariduse-ja huvitegevuse toetus	130 141	104 085	109 648	79 908	80 721
teede hoiu toetus	196 507	196 504	197 335	196 217	204 181
Pikaajalise hoolduse korralduse toetus	0	0	0	0	140 328
Kõrgenenud kulude toetus(elekter, küte)	0	0	0	0	32 704

Hariduskulude eraldiste arvutamisel on aluseks õpilaste arv 483, sh keskkoolis 33.

Hariduskuludeks määratud eraldiste summast eraldatakse õpikute ja õppevahendite soetuseks 57 eurot õpilase kohta, koolilõuna toetuse arvestamise aluseks on 1 euro õpilase kohta päevas (aastas 175 eurot).

Saadud toetused moodustavad eelarve põhitegevuse tulude mahust 35,9%.

• Muud tulud

Laekumised vee erikasutusest ja maavarade kaevandamisega seotud tasudelt on planeeritud eelarvesse 90,0 tuhat eurot.

Vastavalt veeseadusele korraldab vee kasutamist ja kaitset riiklikul tasandil Vabariigi Valitsus. Kohalik omavalitsus annab oma halduspiirkonnas nõusoleku vee erikasutuseks. Vee erikasutus on vee kasutamine veekogu või põhjaveekihi seisundit mõjutavate ainete, ehitiste või tehnovahenditega. Erikasutuseks peab kasutajal olema tähtajaline luba, mille annab keskkonnateenistus. Vee erikasutusõiguse tasu kogub Keskkonnaamet. Keskkonnatasude seaduse alusel laekub 50% valla eelarvesse vee-erikasutuse tasust ja 50% riigieelarvesse.

Muud tulud moodustavad põhitegevuse tuludest 0,9 %.

EELARVE PÕHITEGEVUSE KULUD

Vastavalt KOFS-is sätestatule peavad vallaeelarve põhitegevuse kulud olema jaotatud vähemalt antavateks toetusteks ja muudeks tegevuskuludeks, mis omakorda jaguneb personalikuludeks, majandamiskuludeks ja muudeks kuludeks (nt maksud, lõivud, viivised, reservfond).

Antavad toetused summas **710,9 tuhat eurot** jagunevad füüsilistele isikutele antavateks toetusteks, näiteks toimetulekutoetus või stipendiumid ja juriidilistele isikutele antavateks toetusteks, näiteks tegevus- ja projektitoetused.

Häädemeeste valla 17 hallatavas asutuses ja vallavalitsuses on kokku 224,1 ametikohta ja tööd antakse 261 inimesele. **Personalikulud** on 2023. aastal kokku **6086,6 tuhat eurot**.

Muud tegevuskulud (majandamiskulud) on 2023. aastaks planeeritud kokku summas **3103,8 tuhat eurot**.

Muude kulude real summas **130,6 tuhat eurot** sisaldub reservfond, mis 2023. aastal on planeeritud 130,0 tuhat eurot ja 0,6 tuhat eurot on riigilõivude tasumiseks.

Eelarve põhitegevuse kulude maht on planeeritud **10 031,9 tuhat eurot**.

KOFS järgi peab eelarves põhitegevuse kulude maht olema väiksem või äärmisel juhul võrdne põhitegevuse tulude mahuga. Häädemeeste valla eelarves on see vahe **519,2 tuhat eurot**. Seda nimetatakse eelarve põhitegevuse tulemiks. Mida suurem on eelarve põhitegevuse tulem, seda suurem on omavalitsuse finantseerimise võime.

Eelarves on põhitegevuse kulud jaotatud vastavalt valdkondade klassifikaatorile.

2019., 2020., 2021. ja 2022. aastate põhitegevuse kulude võrdlusandmed sisaldavad täiendavalt peale eelarve kinnitamist lisandunud sihtotstarbeliste ja mittesihtotstarbeliste toetuste eraldamise otsuste alusel tehtud kulutusi. Need toetused lülitatakse nende laekumise järjekorras eelarvesse lisaelarvega või valitsuse korralduse alusel. Samuti sisaldavad võrdlusandmed vallavalitsuse

korralduste alusel reservfondi eraldiste alusel tehtud kulutusi. 2023. aasta eelarve neid toetusi ja eraldisi ei sisalda.

2023. aasta eelarve koostamisel on pandud põhirõhk töötajate personalikuludele ja ruumide majanduskulude hinnatõusule (küte, elekter).

Tööjõukulude osas on arvestatud töötasu miinimummääraga (725 eurot). Töötasu alammäär tõuseb 10,8%.

Üldhariduskoolide õpetajate miinimumtasu on 1749 eurot (riigi eraldus ühe õpetaja ametikoha kohta aastas on 2048 eurot). Õpetajate töötasu alammäär tõus on 23,9%.

Lasteaedade õpetajate miinimumtasu on 90% Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud üldhariduskoolide õpetajate kuu töötasu alammäärast (1574 eurot). Kõrgharidusega lasteaiadõpetajate töötasu alammäär on 95% Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud üldhariduskoolide õpetajate kuu töötasu alammäärast (1662 eurot).

Häädemeeste valla hallatavas muusikakoolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate kuu töötasu alammäär on 90% Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud üldhariduskoolide õpetajate kuu töötasu alammäärast (1574 eurot). Kesk-eriharidusega õpetaja kuu töötasu alammäär on 85% muusikakoolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate kuu töötasu alammäärast (1338 eurot).

Haridusasutuste juhtidele on planeeritud palgatõus 15%.

Lasteaia õpetaja abidele on planeeritud palgatõus 200 eurot (750-lt eurolt 950-le eurole).

Vallavalitsuse igale teenistujale on arvestatud palgatõusuks 200 eurot ja valla teistele töötajatele, kellele ei rakendu seadusest tulenevad sätted, on planeeritud palgatõusuks 10%.

Põhitegevuse kulude jaotus valdkondade lõikes on järgnev (eurodes):

Tunnus	Tegevusvaldkond	2019 täitmine	2020 täitmine	2021 täitmine	2022 täitmine	2023 eelarve
01	Üldised valitsemissektori teenused	816 207	892 083	920 029	1 044 102	1 238 846
03	Korraldus	0	0	0	2 697	0
04	Majandus	187 001	100 841	136 647	90 464	186 495
05	Keskonnakaitse	170 005	194 216	284 438	361 162	306 725
06	Elamu- ja kommunaalmajandus	100 863	125 530	141 437	228 407	199 325
07	Tervishoid	14 313	12 134	16 879	17 860	25 720
08	Vabaaeg, kultuur ja regioon	635 478	604 978	724 087	783 085	873 617
09	Haridus	3 632 641	3 873 410	3 968 111	4 575 660	5 455 419
10	Sotsiaal	638 178	1 078 375	1 093 587	1 448 596	1 745 754
	KOKKU	6 194 686	6 881 567	7 285 215	8 552 033	10 031 901

VALDKONDADE TUTVUSTUS

01 ÜLDISED VALITSEMISSEKTORI TEENUSED

- **Volikogus** on 19 liiget, 4 alalist komisjoni. Volikogu eelarve maht on **54,7 tuhat eurot**.
- **Vallavalitsuse** teenistuses töötab 19 inimest, sh 17 ametnikuna ja 2 töölepingu alusel. Ametikohti on kokku 20,5 Vallavalitsuse liikmeid 4, neist palgalisi 1. Vallavalitsuse eelarve maht on **918,8 tuhat eurot**. Sotsiaalnõuniku, sotsiaalspetsialisti ja lastekaitse nõuniku personalikulud summas 87,7 tuhat eurot on alates 01.jaanuarist 2023 kajastatud tegevusala „Muu sotsiaalne kaitse all“.

Reservfond summas **130,0 tuhat eurot** on ette nähtud ootamatuteks ja erakorralisteks kuludeks, väljaminekute aluseks on vallavalitsuse korraldus.

Häädemeeste valla eelarve reservfondi suuruseks peab olema vähemalt 1% eelarve mahust.

- **Riigikogu valmiste** korraldamiseks (personali- ja majanduskuludeks) eraldatud vahendid on **15,1 tuhat eurot**.

- **Omavalitsusliitude ja MTÜ-de liikmemaks ja tegevuskulude toetus** summas **120,2 tuhat eurot** :

MTÜ Pärnumaa Omavalitsuste Liit	109,8 tuhat eurot
MTÜ Eesti Linnade Liit	4,4 tuhat eurot
MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu	1,0 tuhat eurot
MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu	3,0 tuhat eurot
MTÜ Pärnumaa Ühistranspordikeskus	2,0 tuhat eurot

MTÜ-le Pärnumaa Omavalitsuste Liit ülekantav liikmemaks ja tegevuskulu sisaldab mitmete organisatsioonide tegevuskulusid.

MTÜ-le Pärnumaa Omavalitsuste Liit ülekantavad tegevuskulud ja liikmemaks (eurodes):

Nimetus	2022	2023
Liikmemaks	12 800	12 800
Maakonna identiteet	6 385	14 117
Maakonna arendustegevus	18 287	22 459
Maakonna turundustegevus (SAPA)	1 844	2 100
Maakonna haridus	0	548
Maakonna kultuuritegevus	2 495	3 094
Maakonna sporditegevus	5 750	6 686
Terviseedendus, elanike heaolu ja turvalisus	10 364	14 827
Arengufond, EL projektide omaosalus	2 592	2 767
Filmifond	5 656	0
Ettevõtluskeskkonna arendustegevus (SAPA)	1 532	1 898
Vabaühenduste tegevus (SAPA)	85	98
Pärnu Päikese Kooli ehituse finantseerimine	1 621	0
Varjupaikade MTÜ	10 635	14 696
Loomade varjupaiga rajamine	42 032	2 898
POL BÜROO kokku	5 136	10 829
KOKKU	127 214	109 817

04 MAJANDUS

- **Muu majanduse** eelarves on ettenähtud vahendid AS Häädemeeste VK kontoriruumi küttele ja elektrile summas **8,2 tuhat eurot**.
- **Maakorralduse** alla on planeeritud **32,8 tuhat eurot**: valla teede ja kinnistute mõõtmine, servituutide seadmine ja erinevate planeeringute ja uurimistööde

finantseerimine:

- * Teede toimikud
 - * Plaanimaterjali alusel tehtavad toimikud
 - * Munitsipaalteede alused maad
 - * Üldplaneeringu, detailplaneeringute, geoaluste ja projekteerimistega seotud kulud
 - * Servituudid
 - * Advokaadi ja notarikulud, riigilõivud
- **Üldmajanduslike arendusprojektide** (territoriaalne planeerimine) kajastuvad valla üldplaneeringu koostamisega (konsultatsioon ja keskkonnamõtjude hindamine) seotud kulud summas **34,0 tuhat eurot**.
 - **Turismi eelarve 5,0 tuhandest eurot** on ette nähtud randade hoolduseks.
 - **Kaubanduse eelarves** on ette nähtud summad turgude korrashoiuks **1,0 tuhat eurot**.
 - **Veemajanduse eelarves** on ette nähtud summad sadama korrashoiuks **0,5 tuhat eurot**.
 - **Ühistranspordi** korraldamiseks (PÜTK) on eelarves **63,0 tuhat eurot**.

05 KESKKONNAKAITSE

- **Jäätmekäitlus 11,7 tuhat eurot.**
9,9 tuhat eurot on ettenähtud valla jäätmekäitluse korraldamiseks (sh ohtlike jäätmete vedu) ja 1,8 tuhat eurot on jäätmevalduse mooduli kasutamise tasu.
- **Avalike alade puhastus 295,0 tuhat eurot.**
Valla haljasalade hoolduseks 120,0 tuhat eurot, teede hoolduseks (sh lume lükkamine) 140,0 tuhat eurot, bussijaamade koristuse personalikuludeks 20,3 tuhat eurot, avalike alade pinkide ja WC-de soetuseks 10,0 tuhat eurot, Häädemeeste kergtee äärde pinkide ja prügikastide soetuseks 3,5 tuhat eurot.

06 ELAMU-JA KOMMUNAALMAJANDUS

- **Veevarustus 30,0 tuhat eurot**
Trasside hooldus ja remont 5,0 tuhat eurot
Tegevustoetus AS-le Häädemeeste VK 27,0 tuhat eurot.
- **Tänavavalgustus 90,6 tuhat eurot.**
Häädemeeste vallal on 910 välisvalgustit.
Tänavavalgustuse hooldus ja remont teostab OÜ Triger ja lepingujärgne maksumus aastas on 25,6 tuhat eurot ja kuus 2,1 tuhat eurot.
Tänavavalgustuse elekter 55,0 tuhat eurot.
Tänavavalgustuse remondimaterjalid 10,0 tuhat eurot.
- **Muu elamu- ja kommunaalmajandus 71,7 tuhat eurot.**
Kalmistute haldamisega ja hooldusega seotud kulud. Kalmistutele pinkide soetus summas 3,0 tuhat eurot.
Toetus Pärnu Linnavalitsusele Uulu kalmistu hoolduse eest summas 3,9 tuhat eurot.
Loomade varjupaik (liikmemaks + juhtumipõhine tasu), loomakorjuste ära vedu.

07 TERVISHOID

Tegevusala Muu tervishoid all kajastuvad Uulu perearsti ruumide kulud, Häädemeeste Tervisekeskuse ruumide kulud ja elektrikilbi remont, Võiste arstipunkti ruumide kulud kokku **25,0 tuhat eurot**.

08 VABAAEG, KULTUUR

- **Uulu Kultuuri ja Spordikeskuse** tegevuskuludeks on eelarves **237,3 tuhat eurot**.
- **Häädemeeste valla kultuuri ja spordi** all summas **53,4 tuhat eurot** kajastuvad:
 - * Valla traditsioonilised üritused ja valla sportlaste osalemise kulud maakondlikel ning riiklikel valdade võistlustel summas 44,9 tuhat eurot;
 - *Valla lastele jõulupakkide soetuseks 8,5 tuhat eurot;
- **Spordirajatiste tegevustoetus** summas **3,0 tuhat eurot** on SA -le Jõulumäe Tervisespordikeskus.
- **Tahkuranna Avatud Noortekeskuse tegevusteks** koos huvihariduse rahadega on eelarves eraldatud **27,5 tuhat eurot**.
- **Raamatukogudele** on eelarves eraldatud tegevuskuludeks **175,7 tuhat eurot**, sh raamatute ja teavikute soetuseks 28, tuhat eurot.
 - Häädemeeste Raamatukogu 111,6 tuhat eurot
 - Uulu Raamatukogu 32,3 tuhat eurot
 - Võiste Raamatukogu 30,8 tuhat eurot
- **Rahva-ja kultuurimajadele** on eelarves eraldatud **286,9 tuhat eurot**.

Kultuuriasutused	2019 täitmine	2020 täitmine	2021 täitmine	2022 täitmine	2023 eelarve
Tahku Tare	28 164	26 688	31 714	47 801	42 115
<i>sh tegevustoetus</i>	18 240	19 001	19 740	27 053	23 285
Kabli Külaselts	29 524	16 844	37 554	38 387	40 995
<i>sh tegevustoetus</i>	0	12 000	20 750	21 005	23 285
<i>sh ringide toetus</i>	0	0	11 565	11 560	11 560
Treimani Rahvamaja	57 761	50 352	51 720	68 758	79 228
<i>sh huvitegevuse ringid</i>	0	0	1 000	1 000	0
Häädemeeste Huvikeskus	76 602	61 002	86 600	88 167	124 560
<i>sh pärandiraha</i>	5 333	4 356	1 354	2 247	2 166
<i>sh huvitegevuse ringid</i>	0	0	10 700	10 700	6 500
Kokku	192 051	154 886	207 588	243 113	286 898

- **Häädemeeste Muuseumi** tegevusteks on eelarves **34,4 tuhat eurot**. Alates 01.jaanuarist 2023 lisandub koristaja 0,5 ametikohta.
- **Muinsuskaitse** all kajastuvad Pätsi platsi hoolduskulud summas **1,0 tuhat eurot**.
- **Ringhäälingu – ja kirjastamisteenuse** all kajastuvad Häädemeeste valla lehe „Liiviranna“ väljaandmise ja kojukande kulud ja valla kalendri valmistamise kulud kokku summas **22,8 tuhat eurot**.
- **Muu vabaaeg, kultuur 31,8 tuhat eurot**. Need rahalised vahendid on spordi ja kultuuri tegevuste ja ürituste toetamiseks ja neid jagatakse vastavalt volikogu poolt vastuvõetud määrusele „Kultuuri-, spordi-, noorsoo- ja haridusprojektide toetuste eraldamise kord“.

Ülevaade Häädemeeste valla hariduselu peamistest näitajatest:

Haridusasutused	Laste arv lasteaia seisuga 15.11.2022	Laste arv koolis seisuga 15.11.2022	Klassikomplektide arv 2022/2023	Rühmade arv 2022/2023
Uulu Põhikool		221	13	
Tahkuranna LAK	22	32	4	2
Metspoole Põhikool		45	5	
Häädemeeste Keskkool		152/33 (KK osa)	12	
Uulu Lasteaed	97			6
Häädemeeste Lasteaed	67			4
Kabli Lasteaed	21			2
Häädemeeste Muusikakool		36		
Kokku	207	519	34	14

Haridusasutuste (koos koolitoiduga) eelarvete kogusumma on **4 984,6 tuhat eurot** ja järgnevalt haridusasutuse eelarvete mahud (eurodes):

Haridusasutused	2019 täitmine	2020 täitmine	2021 täitmine	2022 täitmine	2023 eelarve
Uulu Põhikool	669 254	798 636	792 915	1 011 330	1 282 380
Tahkuranna LAK	405 341	432 765	445 376	476 199	562 360
Metspoole Põhikool	323 483	343 636	342 963	376 327	433 810
Häädemeeste Keskkool	834 811	865 934	875 015	1 035 322	1 145 980
Uulu Lasteaed	415 909	397 504	489 313	579 376	698 700
Häädemeeste Lasteaed	311 381	323 277	333 080	364 228	466 670
Kabli Lasteaed	191 384	196 937	176 279	173 249	199 630
Häädemeeste Muusikakool	158 933	158 858	166 081	147 988	195 044
Kokku	3 310 496	3 517 547	3 621 022	4 164 019	4 984 574

Häädemeeste Muusikakool avab alates 01.09.2023 laulueriala, millega seoses lisandub õpetaja ametikoht 0,26 koormusega. Eelarves on arvestatud kulude suurenemine 6,8 tuhat eurot.

- **Koolitranspordi** all summas **50,0 tuhat eurot** on valla õpilasveoga seotud teenuse kulud. Teenuse osutamiseks on sõlmitud lepingud Massiaru piirkonna õpilaste transportimiseks FIE Ahto Juhkamiga ja Urissaare piirkonna õpilaste transportimiseks AS- ga Häädemeeste VK. Nende veoringide maksumuseks on arvestatud eelarves 20,0 tuhat eurot. Lisatud on 30,0 tuhat eurot 3 õpilasveo ringi (Reiu-Laadi, Võiste-Häädemeeste, Võiste-Metsaküla-Uulu) teenuse osutamiseks Võiste, Uulu ja Reiu piirkonnas.

- Tegevusalade „Põhi-ja üldkeskharidus“ ja „Lasteaed“** all on ette nähtud eraldised **teistele kohalikele omavalitsustele** nende territooriumil asuvates õppeasutustes käivate Häädemeeste valla õpilaste eest kulude katteks summas **385,0 tuhat eurot**.

Haridusteenused	2019 täitmine	2020 täitmine	2021 täitmine	2022 täitmine	2023 eelarve
Alusharidus- lasteaiateenus	97 298	108 277	110 000	109 667	120 000

Põhi-ja üldkeskhariduse koolitusteenus	113 665	132 262	135 000	131 821	140 000
Huvikoolide haridusteenused	77 048	82 445	112 000	116 457	125 000
Kokku	288 257	322 984	334 087	357 945	385 000

- **Tegevusala „Huviharidus ja huvitegevus“ on summas 20,8 tuhat eurot.**

Riigi poolt eraldatud huvitegevuse rahalised vahendid on summas 15,8 tuhat eurot. Vahendeid kasutatakse vastavalt Häädemeeste vallavalitsuse 29.01.2019 määrusele nr 3 „Riigi poolt toetatava Häädemeeste valla huvihariduse ja -tegevuse toetusfondi kasutamise kord“.
MTÜ Kabli Külaseltsi poolt toimuvate laste huviringide rahastamiseks (riigi poolt eraldatud rahalised vahendid) on arvestatud 2,5 tuhat eurot.

- **Tegevusala „Muu haridus“ on summas 15,0 tuhat eurot.**

Häädemeeste valla parimate õpilaste premeerimiseks 5,0 tuhat eurot ja 10,0 tuhat eurot õpilaste vastuvõtuga seotud ürituseks, õpetajate päeva tänuürituse korraldamiseks ning valla haridustöötajate ühise õppepäeva läbiviimiseks.

10 SOTSIAALNE KAITSE

- **Puuetega inimeste sotsiaalne kaitse 225,8 tuhat eurot.**

Haigete ja puuetega inimeste sotsiaalseks kaitseks (hooldatavate arv seisuga 10.11.2022 oli (33 inimest) eraldatud vahendid kasutatakse hooldajatoetusteks, ühekordseteks toetusteks puudega inimestele ja riiklikeks maksudeks ning abivahendite muretsemiseks ja teenuste eest tasumiseks. Lisaks hüvitatakse isikliku abistaja, tugiisikuteenuse, psühholoogilise nõustamisteenuse, viipekeele tõlketeenuse jne kulutusi. Hooldajatoetuse määr on 30 eurot (raske puue) ja 60 eurot (sügav puue). Personalikuludes on kajastatud kuue isikliku abistaja ja ühe tugiisiku töötasud. 87,0 tuhat eurot on MTÜ-le PÜTK sotsiaaltransporditeenuse võimaldamise eest (leping 2023-2025). Eelarvesse on planeeritud 58,0 tuhat eurot raske ja sügava puudega laste (6 last) sotsiaalteenuste eest tasumiseks. Kuni 31.12.2020 oli see ESF projekt, aga saadud vahendid lõppesid alates 01.01.2021 ja summa tuleb nüüd tasuda omavalitsusel. 2022. aasta eelarvesse on planeeritud 49,4 tuhat eurot (6 liitpuudega last).

- **Häädemeeste Eakate Kodu 895,1 tuhat eurot.**

Eakate Kodus on 69 kohta. Tulude poolel on arvestatud täituvuseks 68 kohta (1047,4 tuhat eurot kohatasust + 15,0 tuhat eurot ravimid). Personalikuludes on arvestatud 13 kuu palgafondiga, sest asutus peab toimima 12 kuud, 365 päeva ja 24 tundi. Tuleb tasuda puhkuste asendustega seotud kulud, ületunnitöö, töötamine pühade ajal. Oluline on ka hooldustöötajate palgatõus (15%):

- kutsetunnistusega hooldustöötaja 1005 eurot, 2022 aastal 874 eurot.
- hooldustöötaja 845 eurot, 2022 aastal 735 eurot.

- **Muu eakate sotsiaalne kaitse 189,5 tuhat eurot.**

Eakate sotsiaalse kaitse alla kuuluvad ühekordsed toetused eakate ravimite ja prillide tarbeks, transporditeenusele eriarstide juurde pääsemiseks lähtuvalt haige spetsiifikast ja ravivajadusest summas 8,0 tuhat eurot, eakate juubelitoetused summas 6,5 tuhat eurot ja kahekümne kuuele eakale ööpäevaringsel teenusel hooldekodus sotsiaaltoetus hoolduskulude osaliseks hüvitamiseks 145,0 tuhat eurot. Hooldekodu teenuse (KOV tasub osaliselt) ja sotsiaalteenuste tasumiseks 30,0 tuhat eurot (üldhooldekoduteenus lepingutega 8 inimest mujal teenusel ja 14 inimest meie Eakate Kodus teenusel (2022 a andmed), ratastooli või lamava kliendi teenindamiseks vajaminev transport). Lisaks maksis vald 2022 aastal igakuiselt valla Eakate Kodus olevatele 17 -le valla eakale lisatoetust 100 eurot kohamaksu tasumiseks.

- **Asendus-ja järelhooldus 26,1 tuhat eurot.**

Asendus- ja järelhooldusteenus on mõeldud väljaspool oma perekonda hooldamist vajavatele lastele. Teenuse eesmärk on iseseisva toimetuleku ning õpingute jätkamise toetamine.

- **Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse 105,5 tuhat eurot.**

Peretoetuste all on eraldatud sünnitoetusteks 27,0 tuhat eurot, matusetootusteks 16,0 tuhat eurot, õppetootusteks 10,0 tuhat eurot ja muudeks toetusteks 12,0 tuhat eurot. Sotsiaalteenuste all on kajastatud 12,0 tuhat eurot ja see hõlmab isikliku abistaja, psühholoogilise nõustamise, võlanõustamise teenust. Personalikuludes summas 7,7 tuhat eurot on kajastatud ühe tugiisiku töötasu kulud.

Peretoetuste all kajastuvad kaks projekti: projekt „Imelised aastad“ summas 10,8 tuhat eurot (50% vald+50% toetus) ja projekt „Tuleohutu kodu“ summas 10,0 tuhat eurot (valla osalus 5,0 tuhat eurot).

- **Riskirühmade sotsiaalasutused 13,7 tuhat eurot.**

Võiste ja Massiaru sotsiaalkorterite haldamisega seotud kulud.

- **Riiklik toimetulekutoetus 98,7 tuhat eurot.**

Riigieelarvelised vahendid, mis eraldatakse riigi poolt kehtestatud toimetulekupiirist allapoole jäävate inimeste toetusteks ja toimetuleku toetuse korraldamise hüvitamiseks. Eraldised laekuvad vastavalt eelnevatel perioodidel tehtud kulutustele.

- **Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse 23,1 tuhat eurot.**

Sotsiaalministeeriumi poolt eraldatud vahendid erivajadustega inimeste igapäevaelu toetamiseks (projektitegevus).

- **Muu sotsiaalne kaitse 168,3 tuhat eurot.**

- Personalikuludes on arvestatud rahalised vahendid koduhooldustöötaja ja puuetega inimeste hoolekandespetsialisti ametikohta tarbeks. Alates 01.01.2023 on tegevusala Vallavalitsuse alt on üle toodud sotsiaalnõuniku, sotsiaalspetsialisti ja lastekaitse-nõuniku personalikulud summas 95,2 tuhat eurot alates 01.jaanuar 2023.

Sotsiaaltöötajate kasutuses olevate sõidukite (3) ülalpidamiskulud summas 17,8 tuhat eurot.

INVESTEERIMISTEGEVUS

KOFS uue jaotuse järgi koostatakse eelarves eraldi eelarveosa investeringute kohta. Selles eelarve osas on toodud nii tulud kui ka kulud.

Sissetulekutena on selles eelarve osas kajastatud järgmised kanded:

- Sihtotstarbelised toetused põhivara soetuseks **601,9 tuhat eurot**;
 - 1) hajaasustuse projekti toetus 102,6 tuhat eurot, sh 2022. aastast ületulev toetuse ettemaks 42,6 tuhat eurot.
 - 2) Kabli lasteaia hoone ehituseks projekti toetus 474,3 tuhat eurot.
 - 3) Tahkuranna Lasteaed-Algkooli lasteaia hoone renoveerimise projekti toetus 25,0 tuhat eurot.
- Tulu hoiuste intressidest **0,1 tuhat eurot.**
- Vallavara valitsemiseks mittevajaliku vara müük **691,0 tuhat eurot**, mille hulgas
 1. kinnistu Lemmeristi, Majaka küla 3,15 ha (21303:002:0240);
 2. kinnistu Lillepõllu, Uulu küla 7,27 ha (84801:001:0543);
 3. kinnistu Tõllapulga tee 1, Reiu küla 42289,0 m² (21401:001:0693);

4. Rae, Tõllapulga ja Posti tee kinnistutel (seoses Tallinn-Pärnu-Ikla maantee laiendusega) teetööde käigus tekkinud puitmaterjali müük.

Kinnistute mõõtmiseks ja hindamiseks on ettenähtud rahalised vahendid tegevusala „Maakorraldus“ all summas 20,0 tuhat eurot.

Väljaminekutena summas **2558,4 tuhat eurot** on kajastatud selles eelarve osas järgmised kanded kokku summas:

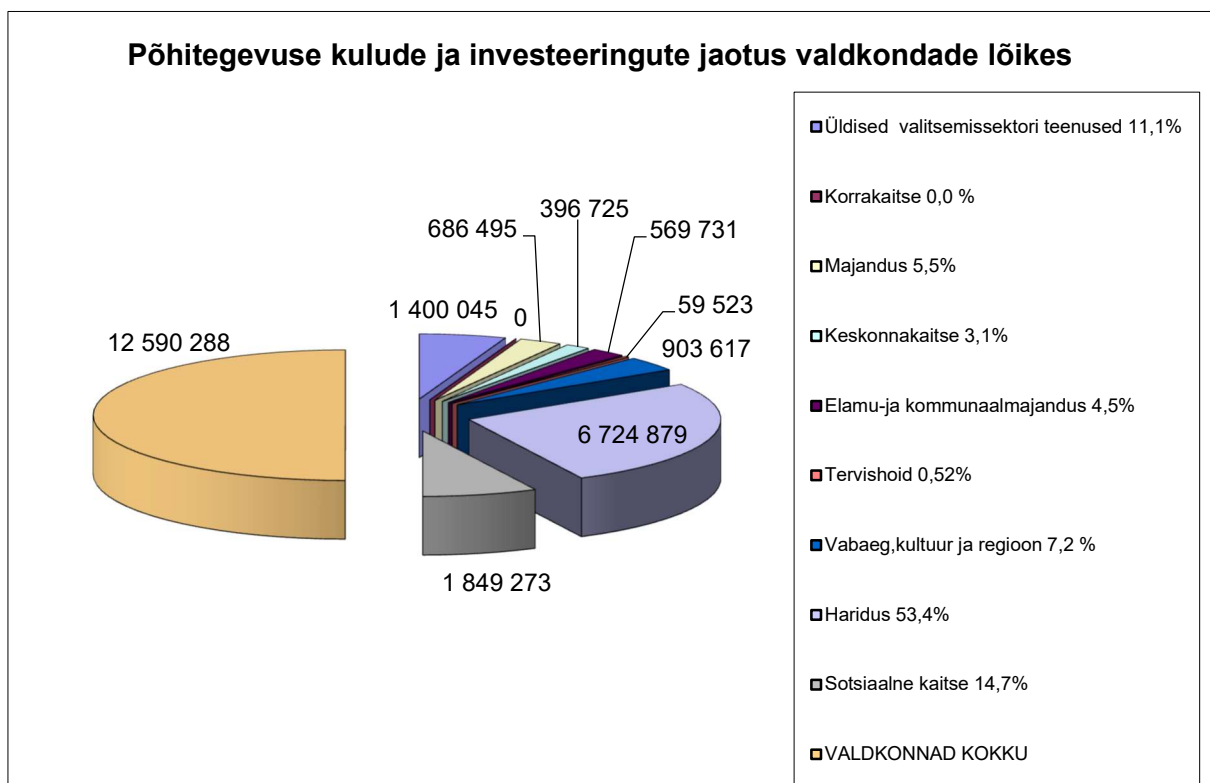
- laenu intresside tasumine 161,2 tuhat eurot;
- AS Häädemeeste VK aktsiakapitali suurendamine 124,6 tuhat eurot;
- investeeringud teede, kõnniteede ja tunneli ehitusse 500,00,0 tuhat eurot:
 1. valla teede ehitus, renoveerimine vastavalt teehoiukavale 150,0 tuhat eurot
 2. Tahkuranna kooli juurde tunneli ehitus 350,0 tuhat eurot
- Kabli Lasteaia hoone ehitus 1000,0 tuhat eurot;
- Häädemeeste Lasteaia hoone rekonstrueerimise projekti koostamine 37,1 tuhat eurot;
- Uulu Põhikooli ruumipuuduse lahendamine 150,0 tuhat eurot;
- investeeringud veevõtukohtade rajamisse 14,0 tuhat eurot;
- hajaasustuse programmi toetused 231,8 tuhat eurot, sh 2022.aastast ületulev kohustus 111,8 tuhat eurot;
- Häädemeeste Lasteaia ja Eakate Kodu ümbruse kujundamine avalikuks pargialaks, Häädemeeste aleviku kujundusprojekti elluviimine 50,0 tuhat eurot;
- Vana - Ikla piiripunkti korrastamine ja väljaarendamine 10,0 tuhat eurot;
- valla territooriumile infotahvlite soetus 30,0 tuhat eurot;
- Häädemeeste Keskkooli staadioni rekonstrueerimise projekti koostamine 20,0 tuhat eurot;
- Tahkuranna Lasteaed-Algkooli lasteaia hoone renoveerimisprojekti koostamine 50,0 tuhat eurot;
- Eakate Kodu vana maja keldris torustiku remont 10,0 tuhat eurot;
- Eakate Kodule jahutussüsteemi ja päikesepaneelide soetus 93,5 tuhat eurot;
- Häädemeeste Tervisekeskuse lifti ehitus 33,8 tuhat eurot (2022. aastast ületulev summa);
- Häädemeeste Keskkooli renoveerimisprojekti koostamine ja ekspertiis 12,4 tuhat eurot, millest 6,4 tuhat eurot on 2022. aastast ületulev summa;
- Kabli Seltsimajale kasutusloa taotluseks vajalike tööde teostamine (projekt) summas 30,0 tuhat eurot.

Eelarve põhitegevuse kulude ja investeeringute maht valdkondade lõikes kokku on **12 590,3 tuhat eurot**. Eelarves on põhitegevuse kulud ja investeeringud koostatud vastavalt valdkondade klassifikaatorite alusel, mis on sarnane seni kehtivaga.

Põhitegevuse kulude ja investeeringute jaotus valdkondade lõikes on järgnev (eurodes):

01	Üldised valitsemissektori teenused	1 400 045
03	Korrakaitse	0
04	Majandus	686 495
05	Keskkonnakaitse	396 725
06	Elamu-ja kommunaalmajandus	569 731
07	Tervishoid	59 523
08	Vabaaeg, kultuur ja regioon	903 617

09	Haridus	6 724 879
10	Sotsiaalne kaitse	1 849 273
	Valdkonnad kokku	12 590 288

FINANTSEERMISTEGEVUS

Finantseerimistegevuse eelarveosas on kajastatud:

Valla laenude tagasimaksud AS SEB Pangale, AS Swedbank- ile ja AS LHV Pangale summas 502,9 tuhat eurot.

Seisuga 31.detsember 2022. a on valla laenukoormus 5130,5 tuhat eurot (51,2% 2023.a. põhitegevuse tuludest). Lubatud piirmäär on aastatel 2023-2024 80% vastava aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kümnekordne vahe on väiksem kui 80 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest. Edaspidi hakkab vähenema 5% võrra igal järgneval aastal kuni 60 %- ni (2028. a).

Finantseerija	Lepingu nr	Tähtaeg	Laenu jääk 31.12.2022	Intressimäär	sh euribor	sh panga marginaal	Euribori muutuse kuupäev
AS SEBPank	2017016468	31.12.2027	90 744	1,263	0,363	0,9	16.01.2023
AS SEB Pank	2017023685	30.09.2027	58 983	3,062	2,012	1,05	17.04.2023
AS SEB Pank	2021015934	06.07.2030	1 326 037	2,442	1,672	0,77	20.03.2023
AS SEB Pank	2021013108	09.08.2031	1 335 780	1,556	0,826	0,73	20.02.2023
AS Swedbank	19-090316-JI	04.09.2029	2 269 002	2,029	1,290	0,74	04.03.2023
AS LHV Pank	KL-290317TA	30.12.2024	50 000	2,608	1,858	0,75	30.03.2023
KOKKU			5 130 545				

Vastavalt Häädemeeste Vallavolikogu otsustele garanteerib Häädemeeste Vallavalitsus AS-i Häädemeeste VK laenu summas 1900,0 tuhat eurot (tähtaeg 01.06.2042) ja laenu (enne vee-ettevõtete ühendamist OÜ Vesoka laen) summas 202,0 tuhat eurot (tähtaeg 04.06.2026).

LIKVIIDSED VARAD

Selles eelarve osas näidatakse eelarve aastavahetuse 2022/2023 likviidsete vabade vahendite (rahalise jäägi) muutumine 2023. aasta lõpuks (eeldatav).

Jääk 1. jaanuaril 2023 1394,2 tuhat eurot

Jääk 31. detsembril 2023 145,1 tuhat eurot

ÜLEMINEVAD JA ÜLETULEVAD KOHUSTUSED

KOFS § 27 kohaselt eelmise aasta eelarves ettenähtud, kuid tegemata jäänud väljaminekute tegemine jooksva eelarveaastal kavandatakse kas eelarvega, kui eelarve on aasta alguseks vastu võtmata, või lisaelarvega. Ülekantud väljaminekuid võib kasutada eelmise aasta eelarves määratud otstarbeks.

Eelarve või lisaelarvega võib kavandada eelarveosades kogusummana eelmisel eelarveaastal tegemata jäänud väljaminekuid, kui need tulenevad:

- investeeringute elluviimiseks sõlmitud lepingust või välja kuulutatud riigihankest
- sõlmitud lepingu alusel põhivara soetuseks antavast sihtfinantseerimisest
- sõlmitud lepingu alusel saadud sihtfinantseerimisest

Nimekiri investeeringu objektidest, mis on kavandatud ühinemislepingus ning objektidest, mis said 2022. aasta eelarves kavandatud, kuid jäid tegemata. Tööd on planeeritud teostada 2023. aastal.

1. Häädemeeste Keskkooli staadioni rekonstrueerimise projekt (ühinemisleping).

2. Häädemeeste Lasteaia ja Eakate Kodu ümbruse kujundamine avalikuks pargialaks, Häädemeeste avaliku kujundusprojekti elluviimine.

3. Vana -Ikla piiripunkti korrastamine ja väljaarendamine.

4. Kabli Lasteaia hoone ehitus.

5. Tahkuranna Lasteaed-Algkooli lasteaia renoveerimise projekti koostamine.

Vallavalitsuse nõusolekul on planeeritud järgmised 2022. aastal tegemata jäänud väljaminekud 2023. aasta eelarvesse:

1. Häädemeeste Huvikeskuse pärandiraha jääk 2 166 eurot.
2. Häädemeeste Lasteaia renoveerimisprojekti koostamine 37 100 eurot.
3. Häädemeeste Tervisekeskuse lifti ehituse lõpetamine 33 803 eurot.
4. Häädemeeste Keskkooli renoveerimisprojekti koostamise lõpetamine 6360 eurot.

Eelarve peab kajastama koostamise aja parimat teadmist ja käima muutuva ajaga kaasas. Vallavalitsus lähtus 2023. aasta eelarve eelnõu koostades arengukavas ja eelarvestrateegias sätetatust, aga lähtus ka strateegia ja eelarve koostamise aja vahel täpsustunud 2023. aasta vajadustest.

EELARVE ERINEVUS EELARVESTRAATEGIAGA

Erinevused 2023. aasta eelarve ja eelarvestrateegia vahel tulenevad peamiselt 2022. aasta eelarve tegeliku täitmise põhjal andmete täpsustamisest ning hoonete ülalpidamiskulude suurenemisest. Samuti lükkusid osad 2022. aastaks kavandatud investeeringud 2023. aastasse. Olulisemad muudatused on allpool olevas tabelis.

	2023 eelarve	2023 eelarvestrateegia	Erinevuse selgitus
PÕHITEGEVUSE TULUD			
Põhitegevuse tulud kokku	10 551 127	8 813 531	Muutused on tingitud kõikide tulude suuremast prognoosist
sh maksutulud	5 160 120	4 653 995	Tulumaksu laekumise kasvu prognoos eelarves 8,0% , eelarvestrateegias 4%. Sellele lisandus täiendav tulumaksu laekumine maksumaksjate arvu suurenemisest.
sh tulu kaupade ja teenuste müügist	1 512 745	1 120 983	Eakate Kodu kohamaksu tõus, teistel allasutustel on muutused väikesed
sh saadavad toetused	3 788 262	3 003 553	Muutused on tingitud suurematest riigipoolsetest eraldistest, põhiliselt haridusvaldkonnas
sh muud tulud	90 000	35 000	Muutused on tingitud muude tulude (ressursitasud) täpsustumisest ja suuremast prognoosist
PÕHITEGEVUSE KULUD			
Põhitegevuse kulud kokku	10 031 901	8 265 392	Põhitegevuse kulud kokku suurenevad peamiselt tööjõukulude ja majandamiskulude kasvu tõttu
sh antavad toetused	710 939	630 000	Muutused on tingitud uuest hooldustoetuse rakendumisest
sh personalikulud	6 086 570	4 998 507	Muutused on tingitud palkade suuremast kasvust, sh pedagoogide palga alammäära tõusust 23,9%
sh majandamiskulud	3 103 792	2 546 885	Muutused on tingitud peamiselt elektri ja kütte hinna tõusust
sh muud kulud	130 600	90 000	Reservfond
INVESTEERIMISTEGEVUS			
Põhivara müük	691 000	1 000 000	

Põhivara soetus	1 690 781	1 134 000	2023 aastal tehakse TLAK lasteaia hoone renoveerimise projekt (50 tuhat eurot), ehitus läheb 2024-sse aastasse (785 tuhat eurot). 2023 eelarvesse on lisatud 2022 aastast lõpetamata jäänud projektid
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine	601 858	561 000	Saadavad sihtfinantseerimised selguvad eelarve täitmisel
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine	581 766	470 000	Hajaasustuse projekti 2022 aastal lõpetamata projektide toetuse summa.
Osaluste soetus	124 640	110 000	
Finantskulud	161 200	60 000	Euribori suurenemine 0%-lt 3% -le
FINANTSEERIMISTE GEVUS			
Kohustuste tasumine	-502 937	-502 937	Võetud laenud on valdavalt annuiteetmakse graafikutega ning madalama intressiga perioodil on laenu põhiosa maksed suuremad
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS	-1 249 140	-167 698	2022/2023 aastavahetuse jääk võib tulla prognoositust suurem ning seda saab kasutada 2023. aasta eelarve kulutuste katteks

Eelarve seletuskirja lisas on välja toodud ka 2019., 2020. ja 2021., 2022 aasta võrreldavad andmed. Eelarve projekt on läbi arutatud kõigi valla hallatavate asutustega ning vallavalitsuse 23.11.22.a istungil ja 15.02.23.a istungil.

Eelarve projekt on läbi arutatud majandus- ja eelarvekomisjoni 13.12.22.a. ja 16.02.23.a. istungitel.

Koostas
Valli Roosmaa
Finantsjuht